

תפישת איום בגיל המבוגר

רינת ליפשיץ, דוקטורנטית

פרופ' גלית נמרוד

פרופ' יעקב בכנר

אוניברסיטת בן גוריון בנגב

מטרה

- תפישת איום היא הערכה סובייקטיבית של האדם את הסיכוי להיפגע מסיכון/איום מסוים ומידת החשש שלו מהשלכותיו של האיום
- מחקרים מראים כי לתפישת איום גבוהה השלכות פסיכולוגיות, התנהגותיות ופיזיולוגיות שליליות

מטרת העבודה:

בניית שאלון תפישת איום ממקורות שונים הרלבנטיים לאנשים בגיל המבוגר, תוך התייחסות לאיום הביטחוני הקיים בישראל

שיטת המחקר

○ השיטה: סקר מקוון

○ המדגם: 306 משתמשי אינטרנט דוברי עברית בני 50 ומעלה – מחציתם תושבי אזור בסיכון גבוה ומחציתם תושבי אזור סיכון נמוך (הגדרה על פי אתר פיקוד העורף)

○ כלי המדידה:

○ מורכב מתשעה פריטים: שלושה פריטים המתייחסים לאיום בטחוני (פגיעה בגוף, פגיעה ברכוש ופגיעה רגשית כתוצאה מפעילות טרור או מלחמה), שלושה המתייחסים לאיום בריאותי (מחלה כרונית, נפילה ומוגבלות), ושלושה לאיומים אחרים (תאונת דרכים, אלימות, ופגיעה כלכלית)

○ הנבדקים העריכו את הסיכוי להיחשף לאיום בשנה הקרובה מ-0% (אין סיכוי לחוות את האירוע) ל-100% (האירוע יחווה בוודאות)

שיטת עיבוד הנתונים: ניתוח גורמים גישושי

עם רוטציית Varimax

ממצאים

הניתוח הפקטוריאלי העלה שני פקטורים:

- **איומי חיים בזקנה** - כולל חמש שאלות (איום ממוגבלות, מחלה כרונית, נפילה, פגיעה כלכלית ותאונת דרכים), בעל מהימנות פנימית גבוהה ($\alpha=0.88$), ומסביר כ-64% מהשונות
- **איומי טרור** - כולל שלוש שאלות (איום לפגיעה בגוף, פגיעה ברכוש ופגיעה רגשית כתוצאה מפעילות טרור או מלחמה), בעל מהימנות פנימית גבוהה ($\alpha=0.91$), ומסביר כ-11% מהשונות
- הסולם כולו בעל מהימנות פנימית מאד גבוהה ($\alpha=0.92$) ומסביר בסה"כ כ-75% מהשונות של תפישת האיום הכוללת בנוסף, תפישת האיום הכללית ותפישת איומי הטרור נמצאו גבוהות יותר במובהק באזור בסיכון גבוה בהשוואה לאזור בסיכון נמוך

מסקנות

○ לשאלון תפישת האיום שונות מוסברת גבוהה, תוקף פנימי גבוה לכלל השאלון ולכל אחד משני הפקטורים, וכן מהימנות פנימית גבוהה מכאן נובע כי שאלון זה מתאים להערכת תפישת האיום בקרב אנשים בגיל המבוגר

○ היכולת לאתר תתי קבוצות באוכלוסיית הגיל המבוגר בעלות תפישת איום גבוהה בעזרת שאלון זה, תוכל לעזור בגיבוש תכניות התערבות לשיפור המצב על מנת למנוע פגיעה בשלומות הפסיכולוגיות והפיזיות של הזקנים